

Bài giảng 2

Mười nguyên lý của kinh tế học

Mười nguyên lý của kinh tế học

- 1. Con người phải đối mặt với sự đánh đổi
- 2. Mọi lựa chọn đều có chi phí cơ hội
- 3. Con người duy lý tư duy tại điểm cận biên
- 4. Con người phản ứng với các kích thích
- 5. Thương mại làm cho mọi người đều có lợi

Mười nguyên lý của kinh tế học

- 6. Thị trường luôn là phương thức tốt để tổ chức hoạt động kinh tế
- 7. Đôi khi chính phủ có thể cải thiện được kết cục thị trường
- 8. Mức sống của một nước phụ thuộc vào năng lực sản xuất hàng hóa và dịch vụ của nước đó
- 9. Giá cả tăng khi chính phủ in quá nhiều tiền
- 10. Chính phủ phải đối mặt với sự đánh đổi ngắn hạn giữa lạm phát và thất nghiệp

30.9.2013

Đặng Văn Thanh

3

Nguyên lý 1

Con người phải đối mặt với sự đánh đổi

Mọi nguồn lực đều khan hiếm, để đạt được mục tiêu này, con người thường phải hy sinh mục tiêu khác

30.9.2013

Đặng Văn Thanh

4

Nguyên lý 1: “Đánh đổi”

- Người tiêu dùng (tiền bạc, thời gian)
 - “xay lúa khỏi bông em”
 - Mua xe hơi hay cho con du học?
 - Học cao học hay tiếp tục làm việc?
 - Cán bộ nhà nước hay doanh nhân?
 - Cán bộ nhà nước hay dân thường (đánh đổi theo nghĩa rộng, ví dụ sinh con thứ ba)

30.9.2013 Đặng Văn Thanh 5

Nguyên lý 1: “Đánh đổi”

- Nhà sản xuất
 - Trồng quýt hay xoài? Lúa thay thanh long?
 - Đầu tư sản xuất hay đầu tư tài chính?
 - Công nghệ hiện đại hay trung bình?

30.9.2013 Đặng Văn Thanh 6

Nguyên lý 1: “Đánh đổi”

- Nhà nước
 - Sân golf hay khu CN?
 - Khu CN hay sản xuất nông nghiệp?
 - Phân bổ vốn đầu tư từ ngân sách:
 - Đánh đổi giữa các địa phương
 - Đánh đổi giữa các ngành

30.9.2013

Đặng Văn Thanh

7

Nguyên lý 1: “Đánh đổi”

- Nhà nước
 - Hiệu quả và công bằng

Hiệu quả: Max [giá trị] với nguồn lực cho trước,
hay Min [nguồn lực] để đạt giá trị cho trước

Công bằng: Phân phối của cải một cách hài hòa
giữa các thành viên trong xã hội

“Đánh đổi”: Để tăng tính công bằng, xã hội
phải thực hiện phân phối lại thu nhập, dẫn đến
giảm động cơ làm việc, do đó giảm hiệu quả

30.9.2013

Đặng Văn Thanh

8

Nguyên lý 1: “Đánh đổi”

- Đánh đổi giữa ngắn hạn và dài hạn:

Các nước đang phát triển mong muốn tăng trưởng nhanh để tránh nguy cơ tụt hậu.

Tăng trưởng nhanh trước mắt có thể ảnh hưởng tiêu cực đến tăng trưởng bền vững dài hạn:

- Tồn hại đến môi trường, “Chất lượng tăng trưởng”
- “Đánh đổi” giữa thể hệ hiện tại và tương lai

30.9.2013

Đặng Văn Thanh

9

Nguyên lý 2

Mọi lựa chọn đều có chi phí cơ hội

- Một người duy lý sẽ phải cân nhắc đến lợi ích và chi phí khi ra quyết định.
- Chi phí cơ hội của một thứ là cái mà bạn phải từ bỏ để có được nó. “ăn đám giỗ, lỡ buổi cà”
- Chi phí cơ hội chính là loại chi phí cần cân nhắc khi ra quyết định.
 - Ví dụ 1: Mất vé xem phim,
 - Ví dụ 2: Chi phí học đại học, thạc sỹ.

30.9.2013

Đặng Văn Thanh

10

Nguyên lý 3

Con người duy lý suy nghĩ tại điểm cận biên

- Người duy lý cố gắng tối đa một cách có hệ thống, có chủ ý và nhất quán để đạt mục đích hay tối đa hóa lợi ích của mình.
- Rất nhiều quyết định không phải là “có hay không” mà là bao nhiêu?
- Câu trả lời là tùy thuộc vào điểm cận biên

30.9.2013

Đặng Văn Thanh

11

Nguyên lý 3: Tư duy “cận biên”

- Hành vi tiêu dùng cá nhân
 - : “Thực như hổ” hay “thực như miêu”
 - Uống mấy chai bia với bạn?
 - Tại sao sv học thạc sỹ nhiều hơn học tiến sỹ?
- Hành vi nhà sản xuất
 - Chi phí quảng cáo của doanh nghiệp bao nhiêu/năm?
 - Doanh nghiệp sẽ thuê thêm hay sa thải công nhân?
 - Ban quản lý khu CN sẽ cho thuê đất với giá bao nhiêu?
 - Thỏa thuận lãi suất bao nhiêu? (Tiền gửi và tiền vay)

30.9.2013

Đặng Văn Thanh

12

Nguyên lý 3: Tư duy “cận biên”

- Quyết định của chính quyền
 - Có xây thêm trường học? Xây trường cấp 1, 2 hay cấp 3?
Nếu có, địa điểm nào, quy mô bao nhiêu phòng học?
 - Quy mô đường vào khu du lịch Gáo Giồng là mấy làn xe?
 - Quy mô cầu rạch Miễu có hợp lý?
 - Tại sao quy mô đường bộ cao tốc ở VN là 4 làn xe?
 - Tại sao quốc hội chưa đồng ý dự án Đường sắt cao tốc?

30.9.2013

Đặng Văn Thanh

13

Nguyên lý 4

Con người phản ứng với các kích thích

- Người duy lý đáp ứng với khuyến khích vật chất và tinh thần vì họ ra quyết định dựa vào những cân nhắc về chi phí và lợi ích:
 - Tại sao Bình Thuận khó giữ đất trồng lúa?
 - Ngành đào tạo của Trường đại học hiện nay?
 - Tại sao dân VN sử dụng xe gắn máy nhiều?

30.9.2013

Đặng Văn Thanh

14

Nguyên lý 4

Con người phản ứng với các kích thích

- Tầm quan trọng của thể chế: thưởng/ phạt
 - Tại sao ít người không đội nón bảo hiểm ?
 - Tại sao nhiều công ty chứng khoán vi phạm luật?
 - Tại sao nhiều công ty gây ô nhiễm?
 - Tại sao hiện nay có nhiều chuyển sang giảng dạy.
 - Tại sao năm 2013, sinh viên thi vào ngành Tài chính – ngân hàng giảm đáng kể.

30.9.2013

Đặng Văn Thanh

15

Nguyên lý 5

Thương mại làm cho mọi người đều có lợi

- Lợi thế tuyệt đối
- Lợi thế tương đối

30.9.2013

Đặng Văn Thanh

16

Lợi thế tuyệt đối và lợi ích từ thương mại

	Giáp		Ất	
	Thịt	Rau	Thịt	Rau
Số giờ cần thiết để sản xuất 1 kg	1	1/4	1/3	1/2
Số kg sản xuất được trong 8 giờ	8	32	24	16

- Lợi thế tuyệt đối: Năng suất cao hơn

Bài giảng 4

17

Lợi thế tuyệt đối và lợi ích từ thương mại

	Giáp		Ất	
	Thịt	Rau	Thịt	Rau
Sản xuất và tiêu dùng khi chưa có TM	4	16	12	8
Khi có thương mại				
■ Sản xuất	0	32	24	0
■ Trao đổi ($P=1$)	+11	-11	-11	+11
■ Tiêu dùng	11	21	13	11
Lợi ích từ TM	+7	+5	+1	+3

Bài giảng 4

18

Lợi thế tương đối và lợi ích từ thương mại

	Giáp		Ất	
	Thịt	Rau	Thịt	Rau
Số giờ cần thiết để sản xuất 1 kg	1	1/4	1/3	1/6
Số kg sản xuất được trong 8 giờ	8	32	24	48

- Lợi thế tương đối: Chi phí cơ hội

Bài giảng 4

19

Lợi thế tương đối và lợi ích từ thương mại

	Giáp		Ất	
	Thịt	Rau	Thịt	Rau
Sản xuất và tiêu dùng khi chưa có TM	4	16	18	12
Khi có thương mại				
■ Sản xuất	0	32	24	0
■ Trao đổi (P=3)	+5	-15	-5	+15
■ Tiêu dùng	5	17	19	15
Lợi ích từ TM	+1	+1	+1	+3

Bài giảng 4

20

Tóm tắt kết quả

- Thương mại tự do đem lại lợi ích cho tất cả các bên
- Yếu tố quyết định thương mại: năng suất
- Mô thức sản xuất và thương mại:
 - Chuyên môn hóa theo lợi thế so sánh (tuyệt đối, tương đối)
 - Bán hàng có lợi thế, mua hàng không có lợi thế so sánh
 - Bên nào lợi nhiều hơn là tùy thuộc vào mức giá trao đổi

Bài giảng 4

21

Nguyên lý 6

Thị trường luôn là phương thức tốt để tổ chức hoạt động kinh tế

- Được chứng minh bởi lịch sử kinh tế thế giới.
- Ra quyết định phân tán bởi hàng triệu người nhưng không hỗn độn (Lý thuyết bàn tay vô hình)
- Thị trường là lựa chọn tốt nhất nhưng có nhiều nhược điểm.
- Vai trò của chính phủ khác vai trò DNNN

30.9.2013

Đặng Văn Thanh

22

Nguyên lý 7

Đôi khi chính phủ có thể cải thiện được kết cục thị trường

- Xuất phát từ những nhược điểm của thị trường: ngoại tác (ô nhiễm, nghiên cứu khoa học cơ bản), độc quyền, thông tin bất cân xứng, hàng hóa công cộng, bất bình đẳng.
- Kết luận chung có tính phổ biến của các nhà kinh tế: chính phủ chỉ nên tập trung nguồn lực khắc phục nhược điểm của thị trường (chỉ làm điều gì tư nhân kg làm được)

30.9.2013

Đặng Văn Thanh

23

Nguyên lý 8

Mức sống của một nước phụ thuộc vào năng lực sản xuất hàng hóa và dịch vụ của nước đó (năng suất quyết định mức sống, những điều khác là thứ yếu)

Ý nghĩa của chính sách:

- Công nhân được đào tạo, doanh nghiệp tiếp cận được công nghệ tốt nhất.
- Thâm hụt ngân sách chính phủ phải vay từ thị trường tài chính làm giảm mức đầu tư vào nhân lực và hiện vật, kìm hãm gia tăng mức sống trong tương lai

30.9.2013

Đặng Văn Thanh

24

Nguyên lý 9

Giá cả tăng khi chính phủ in quá nhiều tiền

- Tháng 1/1921, giá 1 tờ báo ở Đức là 0,3 mác, tháng 11/1922 giá là 70 triệu mác là do chính phủ in quá nhiều tiền
- Giá lúa gạo tăng có phải là nguyên nhân chính gây lạm phát ở VN?

30.9.2013

Đặng Văn Thanh

25

Nguyên lý 10

Chính phủ phải đối mặt với sự đánh đổi ngắn hạn giữa lạm phát và thất nghiệp

Trong ngắn hạn, chính sách giảm cung tiền (để giảm lạm phát) thất nghiệp sẽ tăng là do giá cả cứng nhắc trong ngắn hạn (kể cả tiền lương), làm giảm số lượng hàng tiêu thụ và doanh nghiệp sẽ cắt giảm công nhân

30.9.2013

Đặng Văn Thanh

26

Mười nguyên lý của kinh tế học

Tài liệu tham khảo:

N. GREGORY MANKIW

Giáo sư Kinh tế học

Trường Đại học tổng hợp Harvard

Nhà xuất bản Thống kê, 2003